

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Е. О. ЦУРІНА

ХУДОЖНЬО-ПУБЛІЦИСТИЧНЕ ТБ

Навчально-методичний посібник
для студентів зі спеціальності «Журналістика»

Харків – 2021

УДК 7.097(075.8)

Ц 87

Рецензенти:

Л. М. Хавкіна – доктор наук із соціальних комунікацій, професор, завідувач кафедри журналістики Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна;

В. А. Маркова – доктор наук із соціальних комунікацій, професор, завідувач кафедри журналістики Харківської державної академії культури.

*Затверджено до друку рішенням Науково-методичної ради
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол № 5 від 10 червня 2021 року)*

Цуріна Е. О. Художньо-публіцистичне ТБ : навчально-методичний посібник для студентів зі спеціальності «Журналістика» / Е. О. Цуріна. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2021. – 28 с.

Видання містить пояснювальну записку, розширений тематичний план, рекомендації до виконання самостійних завдань, питання до заліку, критерії оцінювання знань, список рекомендованої літератури та допоміжних інтернет-ресурсів. Навчально-методичний посібник відбиває основні положення навчального курсу «Художньо-публіцистичне ТБ» і призначений для студентів зі спеціальності «Журналістика».

УДК 7.097(075.8)

© Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2021

© Цуріна Е. О., 2021

© Дончик І. М., макет обкладинки, 2021

Навчальне видання

Цуріна Елеонора Олегівна

ХУДОЖНЬО-ПУБЛІЦИСТИЧНЕ ТБ

Навчально-методичний посібник
для студентів зі спеціальності «Журналістика»

Коректор *О. В. Анцибора*
Комп'ютерне верстання *В. В. Савінкова*
Макет обкладинки *І. М. Дончик*

Формат 60х84/16. Ум. друк. арк. 1,69. Наклад 50 пр. Зам. № 266/21.

Видавець і виготовлювач
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
61022, м. Харків, майдан Свободи, 4.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3367 від 13.01.2009

Видавництво ХНУ імені В. Н. Каразіна
Тел. 705-24-32

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	4
Програма курсу «Художньо-публіцистичне ТБ».....	7
Розділ I. Художня телепубліцистика: загальна характеристика	7
Тема 1. Жанри художньої публіцистики на телебаченні	7
Тема 2. Рівні художності кадрів	7
Тема 3. Специфіка зображальних-виражальних засобів телебачення.....	7
Тема 4. Замальовка: багатомірність втілення	8
Розділ II. Трансформація есе та сатиричних жанрів	8
Тема 5. Характеристика жанру есе	8
Тема 6. Автор у художньо-публіцистичних жанрах. Есеїзм	8
Тема 7. Сатиричні жанри	9
Розділ III. Нарис: особливості створення художньо-публіцистичного матеріалу	9
Тема 8. Характеристика жанру нарису	9
Тема 9. Етапи створення художньо-публіцистичного матеріалу. Збір матеріалів і створення концепції	10
Тема 10. Написання сценарного плану та літературного сценарію	11
Тема 11. Розробка монтажного плану	11
Перелік тем і завдань для самостійної роботи студентів	12
Рекомендації до виконання самостійних робіт	12
Методи навчання. Методи контролю	19
Теоретичні питання до заліку з курсу «Художньо-публіцистичне ТБ».....	20
Рекомендації щодо виконання практичного завдання на залік.....	21
Схема нарахування балів з курсу.....	22
Критерії оцінювання навчальних досягнень.....	22
Рекомендована література.....	23
Посилання на інформаційні інтернет-ресурси (майстер-класи, відео-лекції тощо).....	27

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Курс «Художньо-публіцистичне ТБ» у системі підготовки фахівців

Художньо-публіцистичні жанри є невід'ємною частиною жанрової системи журналістських творів. Знати, що таке нарис, есе, фейлетон, памфлет, замальовка, телевізійний фільм та які технології їхнього створення, – справедлива вимога до журналіста-практика. Не всі перераховані жанри є популярними сьогодні, але й ті, що втратили свою актуальність, вплинули на розвиток сучасного телебачення. Так, есе трансформувалося у глобальну тенденцію есеїзму (або персоналізації), прийоми сатиричних жанрів знайшли застосування у манері поведінки ведучих програм, інфотейнментових прийомах. А ось нарис, замальовка, телевізійний фільм були та залишаються затребуваними в ефірі ТБ. Також не можна не враховувати наявну сьогодні тенденцію гібридизації жанрів. Наприклад, імплементація концепції «інфотейнмент» в інформаційно-аналітичний сектор телебачення призвела до його трансформації в інформаційно-публіцистичний, тож і творці підсумкового мовлення мають володіти інструментами художньої публіцистики, яка відрізняється від аналітики й інформаційного сегменту яскравою авторською позицією, образністю, використанням більшої кількості зображально-виражальних засобів. Таким чином дисципліна «Художньо-публіцистичне ТБ» стає важливою частиною університетської освіти студентів спеціальності «Журналістика», готуючи їх до практичної діяльності. Курс викладається на першому (бакалаврському) рівні освіти і є дисципліною за вибором.

Курс «Художньо-публіцистичне ТБ» тісно пов'язаний із такими навчальними дисциплінами, як «Основи тележурналістики», «Інтерв'ю у тележурналістиці», «Творча майстерня», «Теорія та методологія журналістської творчості», «Режисура», «Психологія журналістської творчості», «Нові тенденції в тележурналістиці», «Техніка мовлення на ТБ», «Журналістська майстерність у новітніх медіа».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є телевізійні художньо-публіцистичні жанри, їхні особливості та сучасний стан на ТБ. У рамках курсу розглядаються основні жанрові риси замальовки, нарису, есе, фейлетону, памфлету, вивчаються різноманітні прийоми, інструменти, зображально-виражальні засоби, які може використовувати публіцист, приділяється увага всім етапам створення художньо-публіцистичного твору.

Програма навчальної дисципліни складається з трьох розділів («Художня телепубліцистика: загальна характеристика», «Трансформація есе та сатиричних жанрів», «Нарис: особливості створення художньо-публіцистичного матеріалу»).

«Художньо-публіцистичне ТБ» є дисципліною за вибором, викладається в сьомому семестрі студентам денного та заочного відділень. Курс завершується заліком.

Метою викладання навчальної дисципліни є вивчення основних жанрових рис замальовки, нарису, есе, фейлетону, памфлету, засвоєння базових понять (конфлікт, образність, домисел та ін.) та засобів прояву авторської позиції; ознайомлення з етапами створення художньо-публіцистичного твору та з основними тенденціями художньої телепубліцистики.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- ознайомити студентів з історією виникнення художньої публіцистики на ТБ та сучасним станом окремих жанрів;
- навчити студентів писати публіцистичний закадровий текст;
- ознайомити студентів зі значенням авторської позиції у творі художньої телепубліцистики;
- навчити студентів роботі журналіста в кадрі у художньо-публіцистичних матеріалах;
- дати розуміння основних понять, необхідних для створення художньо-публіцистичних жанрів;
- надати навички роботи із художнім зображенням на прикладі замальовки;
- показати всі етапи створення художньо-публіцистичного твору на прикладі нарису.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

Знати:

- жанри художньої публіцистики на телебаченні;
- жанрові особливості замальовки, нарису, есе, фейлетону, памфлету, телевізійного фільму;
- опорні поняття у роботі публіциста;
- специфіку зображально-виражальних засобів на телебаченні;
- етапи створення художньо-публіцистичного твору.

Уміти:

- створювати екранний продукт художньо-публіцистичного жанру на певну тему;
- писати та знімати есеїстичний стендап;
- аналізувати будь-який жанр художньої публіцистики з огляду на його змістову цінність та ефективність реалізації;
- виконувати всі стадії роботи над портретним нарисом;
- вибирати героя для нарису;
- шукати інформацію, відбирати факти;
- продумувати концепцію телетвору;
- писати сценарний план;
- планувати та проводити відеозйомку;

- писати літературний сценарій;
- робити розкадровку;
- начитувати закадровий текст художньо-публіцистичного твору;
- вибирати шумовий і музичний супроводи;
- монтувати.

Студенти повинні володіти такими **компетентностями**, як здатність формувати інформаційний контент у різних сферах медіадіяльності, створювати медіапродукт відповідно до жанрів і каналів медіакомунікації, використовувати іноземну мову в навчальній, діловій, загальноінформаційній діяльності, вільно користуватися державною й іншою мовою для створення інформаційного тексту, документа та ведення ділового спілкування, розрізняти і використовувати різні мовно-стильові особливості при створенні текстів різного призначення, оперувати науково-теоретичними здобутками соціокомунікативної науки у професійній діяльності, засвоювати й осмислювати засади журналістики в різних сферах медіадіяльності (преса, фото-, теле-, радіожурналістика, інформаційні інтернет-платформи, інформаційно-рекламна діяльність тощо), аналізувати інформаційний простір з метою уникання і попередження стороннього деструктивного впливу, поширення неправдивої інформації, виконувати всі етапи продакшену медіапродуктів у різних типах медіа, у тому числі в соціальних мережах, здатність професійної підготовки друкованого тексту до використання в медіакомунікації, у тому числі аналізу мас-медійного тексту власного й чужого виробництва.

Студенти мають досягти таких **програмних результатів навчання**: вміти пояснювати свої виробничі дії та операції на основі отриманих знань, застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції в різних типах медіа, у тому числі в соціальних мережах, оцінювати свій чи чужий інформаційний продукт, інформаційну акцію, що організована й проведена самостійно або разом з колегами, використовувати спеціалізовані знання у професійній діяльності, зокрема правові, економічні, управлінські й зі сфери публічної взаємодії, знати етапи створення журналістського продукту для різних типів медіа, у тому числі соціальних мереж, особливості підготовки інформаційного продукту на різних етапах його створення, використовувати вітчизняну і світову правову практику у сфері професійної медіадіяльності, у тому числі з метою захисту власних професійних й інформаційних прав і свобод аудиторії, бачити в синхронії і діахронії закономірності розвитку соціальних комунікацій як сфери діяльності людини і як галузі теоретичних знань про суспільство, застосовувати знання державної та іноземної мов у професійному спілкуванні та науково-практичній діяльності, використовувати технологічні засоби споживання і створення інформаційного продукту різного типу сприйняття.

ПРОГРАМА КУРСУ

«ХУДОЖНЬО-ПУБЛІЦИСТИЧНЕ ТБ»

РОЗДІЛ I

ХУДОЖНЯ ТЕЛЕПУБЛІЦИСТИКА:

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА

Тема 1

Жанри художньої публіцистики на телебаченні

Загальна характеристика художньо-публіцистичних жанрів. Відмінність від інформаційних і аналітичних жанрів. Сприйняття інформації (три ступені). Основні жанрові ознаки (тема, композиція, міра типізації, зображально-виражальні засоби). Фактори, які впливають на вибір жанру (характер зображуваного об'єкта, вираження позиції автора, кінцева мета, спосіб втілення задуму). Поняття «публіцистика». Прояви художності (образне відображення дійсності, використання різноманітних прийомів на всіх рівнях журналістського твору, авторський домисел тощо). Прояви публіцистичності (актуальність, документальність, базування на фактах). Домисел і вимисел. Функції художньо-публіцистичних жанрів. Основні жанри художньої публіцистики на телебаченні (замальовка, есе, фейлетон, памфлет, нарис). Телевізійний фільм. Гібридизація жанрів на прикладі явища «інфотейнмент».

Тема 2

Рівні художності кадрів

Три рівні художності кадрів. «Нульовий кадр»: інформаційний. Перший рівень художності – естетика (особливості композиції, гра світла, тіней, кольорів, динаміка об'єктів тощо). Другий рівень художності – асоціації, символи й архетипи. Третій рівень художності – «історія в одному кадрі». Робота з кадрами-символами. Візуалізація понять. Категорії «символ», «архетип», «образ». Літературні приклади найкоротших історій.

Тема 3

Специфіка зображально-виражальних засобів телебачення

Зображальні засоби ТБ. Кадр (крупність плану, ракурс, особливості композиції тощо). Внутрішньокадровий монтаж. Деталь (вербальна, візуальна, вербально-візуальна). Колір. Світло. Монтажні спецефекти (переходи, полікадр, прийоми, пов'язані з часом: стоп-кадри, зворотний рух, прискорення чи уповільнення зйомки, зациклення відеофрагментів, стоп-моушн). Види монтажу (аналітичний, ритмічний, асоціативний, тематичний тощо). Використання аматорських відео (особливості подачі в ефірі). Титри.

Виразальні засоби ТБ. Слово на телебаченні. Особливості закадрового тексту: лаконічність, простота, кореляція з відеорядом тощо. Музика

як виражальний засіб телебачення: доречність використання. Функції музичного супроводу. Особливості використання музики на етапі монтажу. Музичні цитати у сюжетах. Шуми як виражальні прийоми: штучні та природні. Інтершум як спосіб оживити відеоряд.

Візуалізація закадрового тексту. Взаємозв'язок зображення та аудіоряду.

Поняття «образ», «атмосфера», «темпоритм».

Тема 4

Замальовка: багатомірність втілення

Історія жанру замальовка. Особливості існування на сучасному ТБ й інтернет-просторі. Підвиди жанру (пейзажна, портретна, соціальна, художня, асоціативна, подорожня, міська, подієва, тематична тощо). Основні жанрові характеристики (образність, використання монтажних і відеоприйомів, асоціативний монтаж, невеликий хронометраж). Відсутність подієвого центру як ознака замальовки. Вимоги до закадрового тексту замальовки (художність, використання тропів і стилістичних прийомів, залучення цитат і віршів). Вимоги до музичного супроводу. Використання шумів і звуків. Титри. Особливості композиції замальовки.

РОЗДІЛ II

ТРАНСФОРМАЦІЯ ЕСЕ ТА САТИРИЧНИХ ЖАНРІВ

Тема 5

Характеристика жанру есе

Історія виникнення жанру. Теми телеесе у XX та XXI сторіччях. Автор – головна дійова особа есе. Вимоги до автора есе (авторитетність, чесність, відкритість). Основні жанрові характеристики (незначний обсяг, парадоксальна манера мислення автора, конкретна тема, дана в суб'єктивному та підкреслено вільному тлумаченні, вільна композиція). Вимоги до закадрового тексту есе (афористична мова, поєднання різних пластів лексики, наявність художніх тропів, емоційність тощо). Синтез жанрів: замальовка-есе, нарис у формі есе. Трансформація у відеоблогінг.

Тема 6

Автор у художньо-публіцистичних жанрах. Есеїзм

Авторська позиція. Реалізація авторського замислу. Прояви авторської позиції на всіх рівнях художньо-публіцистичного твору (концепція, оригінальна ідея, закадровий текст, робота у кадрі, активна участь в інтерв'ю, прийоми на етапі зйомки та монтажу). Оригінальні стендапи (вибір фону, рух у кадрі, експеримент, взаємодія з речами, зміна ракурсів, крупності плану, наїзди, від'їзди камери тощо). Авторський коментар (оцінка, припущення, узагальнення, порівняння, протиставлення тощо). Види оповідачів:

спостерігач (розповідь від третьої особи), учасник подій і дослідник (розповідь від першої особи в однині), представник знімальної групи (розповідь від першої особи в множині).

Есеїзм (персоналізація) як тенденція тележурналістики. Доречність включення особистих історій, спогадів, прикладів з життя, власного досвіду, емоційних та оцінних реплік. Особливості есеїстичного стендапу.

Тема 7

Сатиричні жанри

Історія сатиричних жанрів на ТБ. Гумор, іронія та сарказм. Функції сатири. Ознаки сатиричних жанрів (наявність елементів перебільшення, які обумовлюють особливості засобів монтажу та зйомок, перехід від спокійної розповіді до емоційного напруження, несподівані зіставлення, зіткнення позицій). Жанрова природа сатиричних жанрів (сатиричне, публіцистичне й образне начала).

Характеристика фейлетону. Основні риси (реальний адресат, свобода мислення автора, поєднання документальності та художності, гротескність, перевірена фактична основа).

Характеристика памфлету. Основні риси (нищівна критика, масштабність об'єкта сатири, часто великий обсяг).

Прийоми комічного й іронічного на рівні лексики та фразеології (деформація ідіом, комічні метафори, порівняння, okazionalnі новоутворення, перифраз, вставні конструкції, каламбур, парадокс, повтор, алюзії, цитація, синтез мовних стилів, пародія тощо). Прийоми комічного й іронічного на рівнях зйомки та монтажу (незвичайні ракурси, зіставлення кадрів, асоціативний монтаж, музичний і шумовий супроводи, анімаційні вставки, фрагменти з кінострічок, титри, використання анімаційних і 3D-вставок, монтажні спецефекти (стоп-кадри, прискорення відео, полікадр тощо) і пр.).

Застосування прийомів сатиричних жанрів у сучасних медіа.

РОЗДІЛ III

НАРИС: ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ ХУДОЖНЬО-ПУБЛІЦИСТИЧНОГО МАТЕРІАЛУ

Тема 8

Характеристика жанру нарис

Історія виникнення жанру. Основні риси (документальна основа, художня форма, образні характеристики, значна міра типізації, схожість композиції на драматичні твори). Жанрова природа нарису (соціологічне, публіцистичне й образне начала). Спільні риси з оповіданням та дослідженням. Підвиди жанру (портретний, проблемний, історичний, подорожній, ювілейний, науково-популярний, судовий тощо). Два способи типізації:

збірний (у вигаданому персонажі чи події проявляються ознаки певного явища, проблеми, соціальної тенденції, манери поведінки та ін.) і вибіркового (у реальному персонажі чи явищі виявляються особливості, які належать конкретному типу людей або свідчать про певну тенденцію). У центрі нарису – людина: герой, герої чи автор. Включення до нарису ліричних відступів, статистичних даних, документів, цитат, хронікально-інформаційних вставок, реконструкцій подій, інтерв'ю, у тому числі експертних коментарів. Експеримент як прийом.

Проблемний нарис. Основні риси (полемічність, яскравий конфлікт, актуальність, соціальна значущість, строга фактичність, логічність, наявність системи аргументів). Персоніфікація як ефективний спосіб подачі інформації. Типологія ролей персонажів: «жертви», «герої», «звичайні люди у звичайних обставинах», «незвичайні люди у звичайних обставинах», «незвичайні люди у незвичайних обставинах» тощо. Вимоги до підбору експертів. Варіанти розвитку конфлікту: закритий і відкритий. Інфографіка як ефективний спосіб представити складну інформацію.

Подорожній нарис. Основні риси (автор у центрі подій, динамічність оповіді, репортажний метод зйомки, невимушена зміна тематичних епізодів, експеримент як основний прийом, емоційність, пізнавальність, наявність корисної інформації, авторських узагальнень, пряме звертання до глядачів).

Портретний нарис. Відмінність від портретних інтерв'ю, замальовки, репортажу. Підвиди: біографічний, ювілейний, політичний, психологічний, портретно-проблемний, нарис професії тощо. «Холодне» та «тепле» написання портрету. Структурні елементи портретного нарису (найважливіші етапи життя героя (народження, вибір професії, створення сім'ї, пік кар'єри), цікаві випадки з життя, коментарі героя, спостереження автора, коментарі тих, хто знає героя, інформаційний привід тощо).

Тема 9

Етапи створення художньо-публіцистичного матеріалу.

Збір матеріалів і створення концепції

Основні етапи створення художньо-публіцистичного твору на прикладі портретного нарису (вибір героя / героїв, пошук інформації, відбір фактів, визначення з концепцією, відеозйомка, написання сценарного плану, написання літературного сценарію, розкадровка, відеозйомка (опціонально), озвучування, вибір шумового та музичного супроводів, монтаж).

Вибір героїв: критерії. Пошук інформації (інтернет, архів, матеріали ЗМІ, редакційне досьє, спогади, біографії й автобіографії тощо). Класифікація фактів-гачків (емоційні, біографічні, загальновідомі, авторські). Визначення з концепцією (тема, ідея, надзавдання, конфлікт тощо).

Інтерв'ювання головного героя: статична чи динамічна бесіда. Вибір локацій і розробка списку питань з огляду на місця зйомки. Анкетування героя (інтелект, емоційність, фізіологія, соціальна база, освіта, робота, еко-

номічна база, талант, супутні інтереси, родина, неприязні). Виявлення конфлікту: метод «хочу–можу–повинен», GOSS-метод (Goal – мета, Obstacle – перешкода, Solution – рішення, Start – початок), виклики долі (удар по самоповазі, професійний провал, фізичні проблеми, загроза смерті, загрози для життя близьких, виклики місцевого чи світового масштабу). Поняття «бар'єр», «каталіст».

Пейзажні, портретні зйомки. Вибір сценарного ходу. Проробка деталей. Перебивки.

Інтерв'ювання додаткових персонажів: близькі, друзі, колеги, наставники, знайомі тощо. Додаткові інтерв'ю: бліц-опитування, експертні коментарі. Вибір локацій. Перебивки.

Тема 10

Написання сценарного плану та літературного сценарію

Перевірка початкової концепції. Написання сценарного плану. Варіанти побудови композиції портретного нарису: хронологічна, причинно-наслідкова, часова, сценоорієнтована, літературна. Епізодичне членування нарису. Тривалість епізоду. Кількість епізодів. Групування фактів у епізоди. Розташування епізодів не за хронологічним порядком, визначення логічних зв'язків між частинами твору.

Особливості написання закадрового тексту. Розташування синхронів. Включення лайфів, кліпових вставок, реконструкцій, фрагментів хроніки тощо.

Тема 11

Розробка монтажного плану

Розкадровка (контроль однорідності відеоряду). Вибір шумового та музичного супроводів. Функції музики (фонова, контрастна, асоціативна, смислова, вираження авторської позиції, створення атмосфери, створення емоційного фону, характеризування середовища, часу, місцевості, де відбувається дія, надання характеристик персонажам, передача внутрішнього стану героя, організовування візуальної структури, «підігрівання» інтересу аудиторії та передача ефекту присутності). Функції шумів (відображення реальної звукової атмосфери екранної дії, реконструкція подій, емоційне забарвлення, заміщення зображення та дії, створення звукового образу, певного настрою, вираження стану середовища, символізація події, вираження суб'єктивного сприйняття звуків, драматургічна побудова).

Необхідність додаткових зйомок: стендапи, ілюстративний відеоряд, додаткові інтерв'ю тощо. Співвідношення аудіо- та відеоряду. Озвучування: особливості начитки у художньо-публіцистичних жанрах, синхронізація з темпом мовлення героїв.

Монтаж з огляду на епізодичне членування нарису. Вибір монтажних спецефектів. Титрування. Вибір назви. Перевірка концепції.

Перелік тем і завдань для самостійної роботи студентів:

1. Зйомка художніх кадрів (відеоробота).
2. Аналіз замальовок (включено до підсумкового контролю).
3. Зйомка замальовки (відеоробота).
4. Доклад-презентація: інструменти публіциста для втілення ідеї (письмова робота).
5. Аналіз телевізійного фільму (письмова робота).
6. Написання та зйомка есеїстичного стендапа (відеоробота).
7. Написання закадрового тексту фейлетону, розробка відеоряду (письмова робота).
8. Вибір фактів-гачків (письмова робота).
9. Написання сценарного плану портретного нарису (письмова робота).
10. Написання та начитування літературного сценарію (письмова робота, аудіоробота).
11. Розробка монтажного плану портретного нарису (письмова робота).
12. Варіанти композиційної побудови художньо-публіцистичного твору (включено до підсумкового контролю).
13. Гібридні жанри (включено до підсумкового контролю).
14. Фільм-портрет (включено до підсумкового контролю).
15. Українська художня телепубліцистика: історія (включено до підсумкового контролю).
16. Українська художня телепубліцистика: сьогодення (включено до підсумкового контролю).

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНИХ РОБІТ

Відеоробота «Художні кадри»

Студент повинен зняти кадри різного рівня художності. Мета – навчитися підбирати відповідний відеоряд для художньо-публіцистичних творів, відходити від ілюстративної функції зображальних засобів екрану.

Кількість кадрів – 5.

Студент знімає два кадри другого рівня художності, тобто естетичні кадри. Вони можуть включати: роботу з кольором, світлом, композицією, динамікою об'єктів у кадрі, рух камери (панорамування, від'їзд, наїзд), розфокусування, деталізацію тощо. Студент знімає два кадри третього рівня художності, які містять асоціації, символи, архетипи. Естетична складова не виключається. Такі кадри допомагають публіцисту ущільнити зміст в одному кадрі, слугують втіленню ідеї, сценарного ходу. Студент має зняти один кадр четвертого рівня художності («ціла історія в одному кадрі»). Оцінюється змістова та зовнішня компоненти відзнятого матеріалу.

Хронометраж одного кадра: 5–30 секунд.

Оцінка за роботу: до 5 балів.

5 балів студент отримує за п'ять якісно знятих кадрів, які повністю відповідають заявленим рівням художності.

3 бали студент отримує, якщо завдання виконано не повністю: зняті не всі кадри чи частина відзнятого матеріалу не ідентифікується аудиторією як художній.

0 балів студент отримує, якщо в кадрах відсутня художня цінність, знято менше половини потрібних кадрів.

Відеоробота «Замальовка»

Використовуючи знання, отримані на лекції, та враховуючи аналіз рекомендованих замальовок, студент повинен зняти та змонтувати власну відеороботу. Мета – навчитися художньо осмислювати дійсність за допомогою зображально-виражальних засобів екрану.

Підвиди замальовок на вибір: художня, соціальна, асоціативна, документальна. Студент має розробити концепцію замальовки (тема, ідея, надзавдання, конфлікт (якщо є), обрати локації, героїв, продумати композиційну побудову та сценарний хід, зняти відеоматеріал і змонтувати його.

Операторські прийоми та монтажні спецефекти повинні використовуватися з огляду на загальну концепцію. Особливу увагу варто приділити початку, кульмінаційній частині та кінцівці замальовки. Музичний супровід до твору має бути інструментальним (без слів); бажане використання інтершуму та додаткових звуків. Замальовка починається та закінчується зі стандартних білих титрів на чорному тлі, де зазначається вид роботи, її назва, автор, рік та ін.

Хронометраж роботи: 1–2 хвилини.

Оцінка за роботу: до 15 балів.

15 балів студент отримує за повністю продуману концепцію, оригінальну ідею, яка якісно втілена з технічної точки зору.

10 балів студент отримує за цілісну замальовку, яка має певні технічні чи концептуальні недоліки.

5 балів студент отримує, якщо в роботі не розкрита ідея, відсутня художня цінність, логічність побудови та присутні суттєві помилки на рівні зйомки та монтажу.

0 балів студент отримує за недотримання жанрових вимог, відсутність ідеї, невідповідність технічним стандартам роботи.

Письмова робота «Доповідь-презентація: інструменти публіциста для втілення ідеї»

Студент повинен опрацювати теорію по темі за вибором, викласти основні положення та підкріпити прикладами з художньо-публіцистичних матеріалів. Мета – ознайомитися з різноманіттям інструментів публіциста.

Потрібно представити доповідь у текстовій формі та бажано зробити презентацію для захисту на занятті. Студент обирає тему зі списку (нада-

ється нижче), шукає та вивчає теорію (мінімум три джерела, список використаної літератури надається у кінці доповіді), стисло описує основні положення, додає власні роздуми, висновки. Виклад теорії повинен бути підкріплений конкретними відеоприкладами з художньо-публіцистичних матеріалів (3–5 прикладів); додатково допускаються 1–2 приклади з художнього кінематографу. Приклади можуть бути як вдалими, так і демонструвати помилкове застосування будь-якого прийому (але за розподілом не менше половини прикладів мають бути вдалими). Студент має аргументувати, чому ті чи інші випадки використання прийомів здаються йому вдалими чи помилковими.

Обсяг роботи: 3–5 сторінок.

Оцінка за роботу: до 5 балів.

5 балів студент отримує, якщо повно, розгорнуто, логічно, послідовно розкриває всі аспекти заявленої теми, робота виконана самостійно, відповідним чином проілюстрована і прокоментована.

3 бали студент отримує, якщо в роботі розкрито менше половини заявлених аспектів, вони достатньо прокоментовані, робота виконана самостійно.

0 балів студент отримує, якщо робота містить поверховий, частковий аналіз заявлених аспектів без відповідного коментаря й ілюстрацій, робота має несамотійний характер.

Список тем для доповідей:

1. Різновиди конфліктів.
2. Створення публіцистичного образу.
3. Темпоритм як інструмент телепубліциста.
4. Просторово-часова організація художньо-публіцистичного твору.
5. Художні елементи у малюнку.
6. Титри як прийом.
7. Експеримент як прийом на різних рівнях телетвору.
8. Мова екрану: монтажні ефекти.
9. Робота зі сценарним ходом.
10. Методи зйомки у малюнках і телевізійних фільмах.

Письмова робота «Аналіз телевізійного фільму»

Студент має проаналізувати телевізійний фільм з огляду на його зміст і спосіб реалізації ідеї. Мета – навчитися помічати й оцінювати всі складові публіцистичного твору.

Студент повинен подивитися та проаналізувати телевізійний фільм (список фільмів на вибір надається нижче) за такими критеріями:

1. На рівні змісту (актуальність, тема, ідея, надзавдання, конфлікт, автор (його образ, позиція, оцінка), підбір героїв, фактів, наявність авторського домислу).

2. На рівні реалізації (зображальні засоби (світло, колір, крупність планів, композиція кадру, деталі, знімальні прийоми, монтажні прийоми, інфографіка та ін.), виражальні засоби (музика, шуми, закадровий текст), композиційні елементи (реконструкції подій, стендапи, лайфові й інші види вставок, як зняті синхрони, наявність експериментів, пейзажів, портретів і т. п.).

3. Додаткові характеристики: сценарний хід, темпоритм, атмосфера, настрій, особливості композиції, наявність образів, цілісність.

4. Особисті враження: що сподобалося, що не сподобалося, наявні помилки, моменти, які можна б було реалізувати краще.

Обсяг роботи: 2–4 сторінки.

Оцінка за роботу: до 5 балів.

5 балів студент отримує за повний глибокий аналіз, у якому зазначені більшість перерахованих аспектів, висловлені оригінальні думки, наведені влучні порівняння, авторські припущення мають належну аргументацію.

3 бали студент отримує за самостійний аналіз із зазначенням хоча б половини перерахованих пунктів.

0 балів студент отримує за поверховий, несамостійний аналіз без належної аргументації.

Телевізійні фільми на вибір:

1. «Катинь. Листи з раю» (реж. Софія Черемис, Богдан Коровченко).
2. «Копанка номер 8» (реж. Маріанна Каат).
3. «Самозванець» (реж. Барт Лейтон).
4. «Піна: танок пристрасті» (реж. Вім Вендерс).
5. «Живе світло з Девідом Аттенборо» (реж. Джо Лонкрейн).
6. «Зворикін-Муромець» (реж. Леонід Парфьонов).
7. «Танцовщик» (реж. Стівен Кантор).
8. «Заповідник «Асканія» (реж. Андрій Литвиненко).

Відеоробота «Есеїстичний стендап»

Студент повинен написати текст есеїстичного стендапу, продумати візуальну реалізацію, відпрацювати його у кадрі та змонтувати. Мета – навчитися урізноманітнювати стендап за допомогою лінгвістичних і візуальних прийомів.

Студент має написати текст (3–5 речень), який би містив його особистий досвід, враження чи спогади, доречні й актуальні у зазначеній темі (вільна на вибір). Текст має бути простим, логічним, мати чіткі початок і кінець. Орієнтуючись на зміст підводки, студент повинен продумати цікаву технічну реалізацію (зміна крупності плану, ракурсу, положення, рух у кадрі, наявність предмета, вибір фону, проведення експерименту тощо). Отриманий відеоматеріал монтується.

Хронометраж роботи: до хвилини.

Оцінка за роботу: до 5 балів.

5 балів студент отримує, якщо стендап є есеїстичним, повністю продумані мовна та технічна складові.

3 бали студент отримує, якщо стендап має суттєві помилки стилістичного, технічного характеру чи не відповідає вимогам техніки мовлення телевізійного журналіста.

0 балів студент отримує, якщо стендап виконаний із серйозними порушеннями правил написання телевізійного тексту, роботи у кадрі чи монтажних принципів.

Письмова робота «Закадровий текст і відеоряд фейлетону»

Студент повинен написати вступ фейлетону та продумати відеоряд до тексту. Мета – ознайомитися з роботою у сатиричному жанрі.

Студент обирає актуальну тему, яка підходить для створення фейлетону, опрацьовує її та на основі отриманої інформації пише початок матеріалу (5–10 речень). Обов'язковим є використання прийомів комічного й іронічного на рівні лексики та фразеології. Студент продумує відеоряд до написаного фрагменту тексту, задіявши вивчені на лекції прийоми комічного й іронічного на рівнях зйомки та монтажу. Бажано також прописати музичний і шумовий супроводи.

Обсяг роботи: 1–2 сторінки.

Оцінка за роботу: до 5 балів.

5 балів студент отримує, якщо текст і відеоряд містять сатиричні елементи та гармонійно поєднуються.

3 бали студент отримує, якщо присутні стилістичні помилки, текст чи відеоряд є інформаційним та контрастує один з одним.

0 балів студент отримує, якщо відсутня сатирична складова, текст і відеоряд несумісні.

Письмова робота «Вибір фактів-гачків»

Студент повинен вибрати факти-гачки в біографії відомої особистості. Мета – навчитися опрацьовувати інформацію та проводити відбір фактів з огляду на особливості глядацького сприйняття.

Нарис на ТБ відрізняється від друкованого тим, що глядач сприймає інформацію на слух, тому тележурналісту не варто вживати велику кількість чисел, назв, імен, складних термінів, його закадровий текст має містити ті факти, які привернуть увагу аудиторії та запам'ятаються. Виділяємо такі факти-гачки:

1. Емоційні – впливають на емоції глядача: як позитивні, так і негативні. Наприклад: *кутюр'є Коко Шанель була сиротою: її мати померла, а батько покинув своїх дітей, передавши опіку родичам.*

2. Біографічні – оригінальні відомості з життя героя, те, що його відрізняє з-поміж інших. Наприклад: *у ранньому дитинстві майбутній казкар Ганс Крістіан Андерсен думав, що його батько – король.*

3. Загальновідомі – ті, що привертають увагу своєю знайомістю (відомі особистості, населені пункти, навчальні заклади тощо). Наприклад: *Леся Українка брала уроки гри на фортепіано у дружини композитора Миколи Лисенка.*

4. Авторські – поєднання журналістом декількох звичайних фактів задля створення такого, що запам'ятається аудиторії. Наприклад: *англійський письменник Олдос Гакслі помер у той же день, коли внаслідок замаху загинув президент США Джон Кеннеді.*

Студент обирає відому особистість, про яку буде створювати портретний нарис, детально вивчає її біографію, залучаючи різні джерела, і вибирає різні факти-гачки (за наданою класифікацією). Кількість фактів-гачків: мінімум 3 кожного виду, тобто всього мінімум 12.

Обсяг роботи: 1–2 сторінки.

Оцінка за роботу: до 5 балів.

5 балів студент отримує, якщо обрав яскраві факти з біографії героя та зумів правильно визначити їхні види.

3 бали студент отримує, якщо виділив достатню кількість фактів-гачків, але плутається у визначенні їхніх видів, або якщо вибраних фактів менше зазначеного мінімуму.

0 балів студент отримує, якщо вибрано менше шести фактів-гачків, їхні види визначені неправильно.

Письмова робота «Написання сценарного плану портретного нарису»

Студент повинен написати сценарний план портретного нарису про обрану відому особистість. Мета – навчитися продумувати структуру публіцистичного твору.

Студент продовжує працювати над нарисом про обрану відому особистість, визначає тему, ідею, надзавдання, конфлікт майбутнього твору. Спираючись на придуману концепцію, він повинен виділити 6–7 епізодів у біографії особистості: дати кожному умовну назву та коротко розписати зміст (1–3 речення). Важливо, щоб всі епізоди працювали на головну ідею, розкривали обраний конфлікт. Також студент має визначити послідовність епізодів, знати, в якому з них буде експозиція, зав'язка, головна кульмінація нарису, продумати, чи відрізняються вони за настроєм, пафосом, як вони будуть пов'язані між собою (за принципом логіки, хронології, контрасту, через емоції, конкретні факти тощо).

Для кожного епізоду студент прописує обрані у минулому завданні факти-гачки, окремо виділяючи один з фактів, який може стати кульмінацією для цього епізоду.

Обсяг роботи: 1–2 сторінки.

Оцінка за роботу: до 5 балів.

5 балів студент отримує, якщо завдання виконано в повному обсязі, сценарний план логічний, цікавий, враховані всі композиційні особливості, прописані пікові епізоди і факти.

3 бали студент отримує, якщо сценарний план виконаний схематично без зазначення логічних зв'язків між епізодами, нема прив'язки до загальної концепції нарису.

0 балів студент отримує, якщо не розписаний зміст епізодів, не зазначені логічні зв'язки між ними, не прописані факти-гачки для кожного епізоду.

Письмова робота «Написання та начитування літературного сценарію»

Студент повинен написати літературний сценарій і начитати закадровий текст. Мета – ознайомитися з роботою сценариста.

На основі розроблених концепції та сценарного плану, враховуючи обрані факти-гачки, студент пише літературний сценарій нарису (орієнтовний хронометраж – 10 хвилин). Важливо, щоб закадровий текст не був простим перерахуванням фактів. Студент має продумати цікаві логічні зв'язки між фактами, випадками з життя героя, використовувати авторські припущення, коментарі, оцінку, представлення нових персонажів, відступи від теми, щоб включити біографію людини у ширший контекст (наприклад, через розповідь про батьківщину героя, час, коли він народився та виріс, про його оточення, справу, якою він займався тощо). Можна також включати чужі цитати, спогади, біографічні анкети. Потрібно враховувати, що літературний сценарій – це майже всі матеріали, які будуть залучені на аудіодоріжці, значить, окрім закадрового тексту журналіста в ньому мають бути прописані всі синхрони, лайфи, додаткові вставки (наприклад, музичні фрази, кліпові нарізки відео, фрагменти хроніки).

Після написання закадрового тексту, його узгодження з викладачем і виправлення наявних мовностилістичних помилок, студент має його начитати, приділивши увагу інтонаційному рішення, паузам, логічній перспективі, чіткій артикуляції, темпоритму мовлення тощо.

Обсяг роботи: 3–4 сторінки, начитка – приблизно 10 хвилин.

Оцінка за роботу: до 15 балів.

15 балів студент отримує, якщо сценарій написаний літературною мовою, є логічним, по ньому можна прослідкувати головну ідею автора та композиційну побудову твору, прописані всі додаткові елементи, начитка закадрового тексту виконана на гарному рівні.

10 балів студент отримує, якщо після виправлення у тексті все одно присутні стилістичні помилки, сценарію подекуди не вистачає логіки, є певні недоліки у начитці.

5 балів студент отримує, коли наявні помилки у тексті не виправлені, присутня значна кількість логічних невідповідностей, начитка тексту виконана на поганому рівні чи відсутня.

0 балів студент отримує, якщо літературний сценарій нарису не відповідає жанровим вимогам, носить несамотійний характер, начитка тексту відсутня.

Письмова робота «Розробка монтажного плану портретного нарису»

Студент повинен розробити монтажний план портретного нарису. Мета – ознайомитися з підготовкою до монтажу публіцистичного твору.

На основі готового та узгодженого з викладачем літературного сценарію студент розробляє монтажний план у формі таблиці (відео – зліва, аудіо – справа, синхрони, лайфи тощо займають обидві колонки). Необхідно схематично прописати відеоряд, який може бути використаний у кожному з епізодів, враховуючи правило однорідності. Студент також має підібрати конкретні музичні композиції, які будуть задіяні в нарисі (один епізод – мінімум одна композиція), і прописати за наявності шумове оформлення. Важливо, щоб смисли, закладені у тексті, та композиційні особливості, прописані на рівні сценарного ходу, були підкреслені та посилені за допомогою певного відеоряду, монтажних прийомів, музики й інших зображально-виражальних засобів. На цьому етапі створення публіцистичного твору також може виникнути необхідність внесення деяких змін у концепцію. У такому випадку студент має аргументувати своє рішення.

Обсяг роботи: 3–5 сторінок.

Оцінка за роботу: до 5 балів.

5 балів студент отримує, якщо текст, відеоряд, музичний і шумовий супроводи гармонійно поєднуються, монтажний план оформлений за всіма правилами.

3 бали студент отримує, якщо відеоряд є занадто інформаційним, присутні деякі повтори на змістовому рівні, текст, відео чи музика контрастують між собою (без належної причини), що може заважати глядацькому сприйняттю.

0 балів студент отримує, якщо текст, відеоряд чи музика несумісні або відеоряд прописаний занадто поверхово, музика не підібрана.

Методи навчання

Лекційні заняття (лекція-бесіда, лекція-опитування, мозковий штурм), самотійна робота студента.

Методи контролю

Перевірка самотійних письмових робіт, відеоробіт, оцінювання рівня активності студентів під час занять.

Підсумковий контроль проводиться у формі письмового заліку (два теоретичні питання – до 15 балів, по 7,5 балів за кожне) та перевірки задалегідь виконаного творчого практичного завдання (до 15 балів).

Теоретичні питання до заліку з курсу «Художньо-публіцистичне ТБ»

1. Поняття жанру в журналістиці.
2. Основні жанрові ознаки. Фактори, що впливають на вибір жанру.
3. Загальна характеристика художньо-публіцистичних жанрів.
4. Порівняльна характеристика аналітичних та художньо-публіцистичних жанрів.
5. Функції художньо-публіцистичних жанрів.
6. Сучасні тенденції розвитку художньо-публіцистичних жанрів.
7. Визначення поняття «публіцистика».
8. Етапи створення художньо-публіцистичного твору.
9. Пошук теми для публіцистичного твору.
10. Природа образу у художньо-публіцистичних жанрах.
11. Роль автора у художній публіцистиці.
12. Засоби вираження авторської позиції на етапі зйомки.
13. Засоби вираження авторської позиції на етапі монтажу.
14. Факт і образність у художній публіцистиці.
15. Природа факту у публіцистиці.
16. Домисел і вимисел у публіцистиці.
17. Зображально-виражальні засоби художньої публіцистики.
18. Художні елементи при створенні художньо-публіцистичного твору.
19. Деталь у художньо-публіцистичному творі.
20. Конфлікт у художньо-публіцистичних жанрах.
21. Просторово-часова організація художньо-публіцистичного твору.
22. Особливості драматургії у художньо-публіцистичних жанрах.
23. Титри як прийом.
24. Експеримент як прийом та метод.
25. Замальовка. Загальна характеристика.
26. Роль оператора у створенні замальовки.
27. Есе.
28. Есеїзм у журналістиці.
29. Порівняльна характеристика есе та замальовки.
30. Природа сатиричних жанрів.
31. Історія виникнення сатиричних жанрів.
32. Функція сатири.
33. Прийоми комічного й іронічного на лінгвістичному рівні.
34. Прийоми комічного й іронічного на рівні зображально-виражальних засобів телебачення.
35. Фейлетон.
36. Памфлет.
37. Порівняльна характеристика фейлетону та памфлету.
38. Нарис. Загальна характеристика.

39. Види нарису.
40. Проблемний нарис.
41. Подорожній нарис.
42. Портретний нарис.
43. Нарис у журналістиці та літературі.
44. Портрет на телебаченні. Історія виникнення та розвитку.
45. Вибір героя для портретного нарису.
46. Холодне та тепле написання нарису-портрету.
47. Документальний телефільм.
48. Документальні проекти на українському телебаченні.
49. Художньо-публіцистичні жанри. Основні проблеми на сучасному етапі розвитку.
50. Розвиток художньо-публіцистичних жанрів на українському телебаченні (сучасний етап).

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНОГО ЗАВДАННЯ НА ЗАЛІК

Завдання: змонтований епізод портретного нарису

Студент повинен змонтувати перший епізод портретного нарису про відому особистість. Мета – продемонструвати засвоєні за курс знання.

На основі вже готових літературного сценарію та монтажного плану студент готує перший епізод нарису. Треба врахувати, що початок будь-якого публіцистичного твору повинен містити інтригу, зав'язку, зазначення конфлікту чи питання, яке хоче вирішити автор, тобто після перегляду першої частини нарису має виникати бажання подивитися весь сюжет повністю. На цьому етапі може виникнути необхідність внесення певних змін у концепцію. У такому разі студент має аргументувати своє рішення.

Студент начитує закадровий текст, беручи до уваги висловлені зауваження впродовж курсу. На етапі монтажу додаються всі необхідні композиційні елементи, прописані у літературному сценарії (синхрони, лайфи, різноманітні вставки тощо), накладається музика, інтершум, звуки та вибудовується відеоряд із урахуванням принципів і видів монтажу, правил однорідності та співвідношення з текстом. Використання спецефектів має бути аргументоване та відповідати змісту. Під час монтажу студент має звертати увагу на темпоритм, робити паузи у тексті, щоб глядач встигав засвоїти інформацію. Змонтований епізод починається та закінчується зі стандартних білих титрів на чорному тлі, де зазначається вид роботи, її назва, автор, рік та ін.

Оцінюються вміння задіяти доречні зображально-виражальні засоби екрану, створити цілісний фрагмент нарису, передати певну атмосферу чи настрій.

Схема нарахування балів з курсу

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання											Залік	Сума	
Розділ 1				Розділ 2			Розділ 3						Разом
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11			
25				15			30				70	30	100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90–100	відмінно	зараховано
70–89	добре	
50–69	задовільно	
1–49	незадовільно	не зараховано

Критерії оцінювання навчальних досягнень

- «Відмінно» (90–100) – студент глибоко засвоїв теоретичний матеріал, знає зміст розділів, логічно організовує інформацію, грамотно викладає свої думки; володіє практичними знаннями, вміє робити глибокі аналітичні висновки.

- «Добре» (70–89) – студент засвоїв теоретичний матеріал, знає зміст розділів, не досить повно аргументує свої судження, допускає порушення логічності й послідовності викладу матеріалу, неточно вживає терміни.

- «Задовільно» (50–69) – студент поверхово засвоїв теоретичні знання, орієнтується в змісті розділів, не переконливо аргументує свої судження, частково оперує ключовими поняттями, мова відповіді містить багато помилок.

- «Незадовільно» (0–49) – студент не знає навчальний матеріал розділів, не дотримується логічності викладу думок, неправильно дає відповіді на поставлені питання, робить неточні висновки, не володіє практичними знаннями, мова відповіді містить багато помилок.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Арижон Д. Пособие по монтажу для работников кино и телевидения. М. : СпецИздание, 2000. 150 с.
2. Бибик С. Інфографіка перемагає графіку? *Культура слова*. 2015. Вип. 82. С. 123–125.
3. Богомоллов Ю. Проблема времени в художественном телевидении. М., 1977.
4. Бурдіна Е. О. Експеримент на телебаченні як метод впливу: залучення глядача до гри. *Сучасні педагогіка та психологія: перспективи та пріоритетні напрями наукових досліджень*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. Київ : ГО «Київська наукова організація педагогіки та психології», 2016. С. 38–41.
5. Бурдіна Е. О. Прийом деталізації в українських інформаційно-публіцистичних телепроектах. *Вісник Харківської державної академії культури*. Харків, 2016. № 49. С. 139–148.
6. Вакурова Н. В. Типология и основные направления развития документального фильма. *Журналистика в 1996 году*. М., 1997, Ч. III, С. 51.
7. Вартанов А. С. Телевизионные зрелища. М. : Искусство, 1986.
8. Вертов Д. Статьи, дневники, замыслы. М., 1966.
9. Вершинин В. А. Метод эксперимента в журналистике и моделировании прессы. *Журналистский ежегодник*. 2013. № 2–2. С. 34–37.
10. Винникова Т. А. Теория языка СМИ : создание образа человека и его восприятие : монография. Омск : Изд-во ОмГТУ, 2015. 171 с.
11. Гагарина П. А. Приемы звукового оформления телепередач. *Менеджмент*. 2014. № 4. С. 71–77.
12. Гаспарян В. В. Тележурналистика: между прошлым и будущим. М. : ВИПК, 1996, 54 с.
13. Горюнова Н. Л. Художественно-выразительные средства экрана. В 3 т. Т. 1. М., 2000. 41 с.
14. Горюнова Н. Л. Художественно-выразительные средства экрана. В 3 т. Т. 2. М., 2000. 39 с.
15. Горюнова Н. Л. Художественно-выразительные средства. В 3 т. Т. 3. М., 2000. 49 с.
16. Гук А. А. Поэтика видеомонтажа : формирование нового типа экранного изображения. *Актуальные проблемы гуманитарных и естественных наук*. 2009. № 7. С. 153–155.
17. Дэннис Э., Мэррилл Д. Беседы о масс-медиа. М., 1997.
18. Ефимова Н. Н. Очерки по истории музыки отечественного кино и телевидения. М. : ИПК работников телевидения и радиовещания, 2012. 46 с.
19. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості : підручник. Львів : ПАІС, 2004.
20. Зеленська Л. В. Вплив масової культури на формування образу вітчизняних телеведучих. *Ученые записки Таврич. нац. ун-та им. В. И. Вернадского. Сер. Филология. Соц. коммуникации*. 2012. № 4. С. 151–154.

21. Зобов Р. А., Мостепаненко А. М. О типологии пространственно-временных отношений в сфере искусства. *Ритм, пространство и время в литературе и искусстве*. Л., 1974.
22. Кузнецов Г. В. Семь профессиональных граней журналиста ТВ. М., 2001. URL: http://www.library.cjes.ru/online/?a=con&b_id=605
23. Кузнецов Г. В. Телевизионная журналистика. М. : Высшая школа, 2002. URL: <http://evartist.narod.ru/text6/23.htm>
24. Лотман Ю. М. Семиотика кино и проблемы киноэстетики. Таллинн : Ээсти раамат, 1973. 139 с.
25. Мащенко І. Г. Хроніка українського радіо і телебачення в контексті світового аудіовізуального процесу. К. : Україна, 2006. 384 с.
26. Михайлин І. Л. Основи журналістики : підручник. К. : Центр учбової літератури, 2011. 496 с.
27. Мой Д., Ордольтф М. Телевізійна журналістика. К. : Академія української преси, Центр вільної преси, 2019. 234 с.
28. Окунев Г. С. Основы киномонтажа. Санкт-Петербург, 1998. 164 с.
29. Распопова С. С. Автор как реальный человек и образ автора в медиатексте. *Вопросы теории и практики журналистики*. 2015. Т. 4. № 2. С. 149–158.
30. Розенталь А. Создание кино и видеофильмов от А до Я. М. : ТРИУМФ, 2004.
31. Самарцев О. Р. Современный коммуникативный процесс. Ч. 2. Теория и методика журналистики : учебное пособие. Ульяновск : УлГТУ, 2000. 109 с.
32. Саппак В. Телевидение и мы. М., 1988.
33. Саруханов В. А. Азбука телевидения. М. : Аспект Пресс, 2002. 223 с.
34. Сербенська О. Основи телетворчості : практикум. Львів : ПАІС, 2007. 112 с.
35. Словник журналіста: Терміни, мас-медіа, постаті / Бідзіля Ю., Бабушак І., Жугай В. та ін. Ужгород : Закарпаття, 2007. 224 с.
36. Соколов А. Г. Монтаж : телевидение, кино, видео. М. : 625, 2001. 206 с.
37. Сыченко В. В. Интервью-портрет в системе современных публицистических жанров. *Вестник МГУ. Сер. Журналистика*. 2005. № 2.
38. Українське телебачення : вчора, сьогодні, завтра / Карабанов М. М., Абрамов С. О., Горобцов В. О., Мащенко І. Г. К. : Дирекція ФВД, 2006. 647 с.
39. Швед О. В. Інфографіка як засіб візуальної комунікації в сучасній журналістиці. *Гуманітарна освіта у технічних вищих навчальних закладах*. 2014. Вип. 30. С. 305–313.
40. Ширман Р. Н. Алхимия режиссуры. К. : ТЕЛЕРАДИОКУРЬЕР, 2008. 448 с.
41. Шершньова К. Сучасне українське документальне кіно : проблеми розвитку. *Мистецтвознавчі зап.* : зб. наук. пр. 2012. Вип. 22. С. 154–161.
42. Шостак М. И. Жанры художественной публицистики. М., 2000.
43. Boukes, M. Infotainment. In T. P. Vos, F. Hanusch, D. Dimitrakopoulou, M. Geertsema-Sligh & A. Sehl (eds.), *International Encyclopedia of Journalism Studies; Forms of Journalism*. Hoboken (NJ) : Wiley-Blackwell, 2019.

44. Hendriks V., Beentjes, J., Nuijten, K., & Peeters, A. Arousing news characteristics in Dutch television news 1990–2004: An exploration of competitive strategies. *Mass Communication and Society*, 2011. 14 (1), P. 93–112. doi:10.1080/15205431003615893

Допоміжна література

1. Азарин В. Л. От замысла до экрана. М. : МНЭПУ, 1995.
2. Афанасьев Ю. Соціальне призначення мистецтва як системо утворювальний чинник національної художньої культури. *Культурологічна думка* : щорічник наукових праць. К., 2010. № 2. С. 169–173.
3. Бабенко В. В. Семіотичний інструментарій у комунікативній стратегії українського телебачення : автореф. дис. канд. наук із соціальних комунікацій: 27.00.06. К., 2008. 15 с.
4. Бахтин М. М. Эстетика словесного творчества. М., 1986.
5. Берн Э. Л. Игры, в которые играют люди. Минск : Современный литератор, 2000. 318 с.
6. Бурдіна Е. О. Візуалізація мовностилістичних фігур у сучасній телепубліцистиці. *Вісник Харківської державної академії культури*. Харків, 2013. № 39. С. 160–168.
7. Бурдіна Е. О. Інфографіка на телебаченні: вплив інфотейнменту на візуалізацію фактів. *Держава та регіони. Соціальні комунікації*. Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2016. № 3. С. 75–86.
8. Вакурова Н., Московкин Л. Типология жанров современной экранной продукции : учебное пособие. М., 1997.
9. Вересень М. Табу. К. : Джерела М, 2001. 320 с.
10. Ворошилов В. В. Журналистика : учебник. СПб. : Изд-во Михайлова В. А., 2002.
11. Галич О. Теорія літератури : підручник. К. : Либідь, 2005. 488 с.
12. Голядкин Н. А. Творческая телереклама (из американского опыта). М., 1998.
13. Добин Е. С. Герой. Сюжет. Деталь. М. : Сов. писатель, 1962. 408 с.
14. Егоров В. В. Телевидение между прошлым и будущим. М. : Воскресенье, 1999.
15. Квіт С. М. Масові комунікації : підручник. К. : ВД «КМА», 2008. 206 с.
16. Косяк О. М. Гра – інформація – комунікація : генетичний розтин розважальної продукції електронних мас-медіа : монографія. Луцьк : Волинськ. ун-т ім. Л. Українки, 2009. 231 с.
17. Косяк О. М. Хід конем або деякі міркування про шоуїзацію українських ЗМІ. *Нові шляхи комунікації* : дайджест електронного журналу. Львів, 2002. № 6–7. С. 19–20.
18. Кузин В. Н. Психологическая культура журналиста. СПб. : СПбГУ, 1997.
19. Кузнецов Г. В. Так работают журналисты ТВ. М. : МГУ, 2001.
20. Кузнецов И. Создание фильма на компьютере. Технология и творчество. СПб. : Питер, 2005. 270 с.

21. Лазутина Г. В. Основы творческой деятельности журналиста : учебник для вузов. М. : Аспект Пресс, 2000. 240 с.
22. Лакофф Дж. Метафоры, которыми мы живем. 2004. URL: <http://philology.by/uploads/logo/ref/lakoff&johnson.pdf>
23. Малькова Л. Ю. ТВ: игры с документальной формой. *Медиаскоп*. 2012. № 3. С. 13.
24. Мартыненко Ю. Я. Проблемы теории документального фильма : учеб. пособие. М.: [Б. и.], 1976. 77 с.
25. Мацько Л. І., Сидоренко О. М., Мацько О. М. Стилїстика української мови. К. : Вища шк., 2003. 462 с.
26. Мясникова М. А. Специфика жанров телевидения. *Вестник Санкт-Петербургского университета. Филология. Востоковедение. Журналистика*. 2009. № 1–2. С. 250–260.
27. Пастухов А. Г. Медийные персонажи в фокусе: о ком пишут журналисты. *Научные ведомости Белгородского государственного университета. Гуманитарные науки*. 2015. Т. № 12 (209). С. 102–112.
28. Песляк П. А. Портретный очерк в структуре жанров современной тележурналистики // Ученые заметки ТОГУ. 2016. Т. 7, № 2. С. 86–91.
29. Поляков Д. А., Радушинский Д. А. Инфографика и тизерная реклама – актуальные техники привлечения зрительского внимания. *Современные научные исследования и инновации*. 2014. № 5. URL: <http://web.snauka.ru/issues/2014/05/3460426>.
30. Пономарів О. Д. Стилїстика сучасної української мови : підручник. К. : Либідь, 1993. 248 с.
31. Потятиник Б. В. Reality show у мережі, телебаченні і в житті. *Нові шляхи комунікації*. 2002. №3. С. 4–5.
32. Рубайло А. Т. Художественные средства языка. Москва, 1961. 123 с.
33. Рыбачук Ю. Лицо украинского телезрителя. *Телекритика*. 26.07.2007. URL: <http://www.telekritika.ua/daidzhest/2007-07-26/9295>
34. Саппак В. С. Телевидение и мы: Четыре беседы. 3-е изд. М. : Искусство, 1988.
35. Симоніна Н. Новітні жанри української тележурналістики : розвиток інфотейнменту. К., 2012. URL: http://journ.univ.kiev.ua/trk/publikacii/symonina_publ.Php.
36. Спирчагова Т. А. Выразительные возможности современных телевизионных проектов: стилистика организации в разных странах. *Вестник Чувашского университета*. 2014. № 1. С. 201–205.
37. Стрельцов Б. В. Основы публицистики. Жанры. Минск, 1990.
38. Суленева Н. В. К вопросу о виртуальности телевизионного постановочного дискурса. *Вестник Челябинск. гос. ун-та*. 2007. № 22. С. 127–131.
39. Фрейлих С. И. Теория кино: от Эйзенштейна до Тарковского. М. : Академический Проект, 2002.
40. Цвик В. Л. Жанры телевизионной публицистики (в соавт. с Р. А. Борецким). *Телевизионная журналистика : учебник*. М., 2001.

41. Цвик В. Л. Телевизионная журналистика: История, теория, практика : учебное пособие. М. : Аспект Пресс, 2004.
42. Цімох Н., Сорока А. Особливості прийомів інфотейнменту. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Аудіовізуальне мистецтво і виробництво*. К., 2018. Вип. 2. С. 30–39.
43. Цуканова Г. О. Інфографіка як ефективний візуальний складник рекламного повідомлення. *Наукові записки Інституту журналістики*. 2013. Т. 50. С. 129–133.
44. Шаповал Ю. Телевізійна журналістика : навч. посіб. Рівне : Міжнародний економіко-гуманітарний ун-т ім. акад. С. Дем'янчука, 2008. 112 с.
45. Ширман Р. Телевізійна режисура. Майстер-клас. К. : Телерадіо- кур'єр, 2004.
46. Шишканова Е. А. Прием детализации в репортаже. *Интеллектуальный потенциал XXI века: ступени познания*. 2010. № 1. С. 266–269.
47. Шмелева Т. В., Веселова А. А. Язык медиасферы: визуальная составляющая. *Ученые записки Новгородского государственного университета*. 2015. № 2 (2). С. 14.
48. Шостак М. И. Журналист и его произведение. М., 1998.
49. Щирова И. А. Психологический текст: деталь и образ. Санкт-Петербург, 2003. 222 с.
50. Bowman S., Willis C. We Media. 2013. URL: http://www.hypergene.net/wemedia/download/we_media.pdf
51. Carpinì D. A fictional and non-fictional television celebrates Earth Day. *Cultural Studies*. 1994. № 8. P. 74–98.
52. Thussu D. K. News as Entertainment: The Rise of Global Infotainment. London: Sage, 2007. 214 p. doi: 10.3368/ajs.30.1.94.

ПОСИЛАННЯ НА ІНФОРМАЦІЙНІ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ (майстер-класи, відео-лекції тощо)

1. Видання «Телекритика». URL: <https://telekritika.ua/>
2. Майстер-клас Романа Ширмана «Фільм-портрет». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=Kj7a-ZYvndA&t=1842s>
3. Стендапы на ТВ. URL: https://www.youtube.com/watch?v=f-IuINiVWEU&t=2s&ab_channel=REDARMY
4. «Інфотейнмент розмиває поняття, і це небезпечно», – декан Манхеттенського коледжу комунікацій. *UKRLIFE.TV*. URL: <http://www.ukrlife.tv/video/suspilstvo/infoteinment-rozmivae-poniattia-i-tse-nebezpechno-dekan-manhettenskogo-koledzhu-komunikatsii>
5. Як робити інфографіку за лічені хвилини. Майстер-клас журналіста Андрія Яніцького. *Детектор media*. URL: https://www.youtube.com/watch?v=fgoGlqBMS38&ab_channel=%D0%94%D0%B5%D1%82%D0%B5%D0%BA%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D1%96%D0%B0
6. Урок 14. Сторітелінг для різних платформ. Телебачення. *Детектор media*. URL: https://www.youtube.com/watch?v=fgoGlqBMS38&ab_channel=%D0%94%D0%B5%D1%82%D0%B5%D0%BA%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D1%96%D0%B0

94%D0%B5%D1%82%D0%B5%D0%BA%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D1%96%D0%B0

7. Сними фильм, это просто! Мастер-класс Сергея Щербакова. URL: https://www.youtube.com/watch?v=iZW6TyhFV9w&ab_channel=Lenvideo%D0%A1%D0%B5%D1%80%D0%B3%D0%B5%D0%B9Sergey%D0%A9%D0%B5%D1%80%D0%B1%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%B2Shcherbakov

8. Мастер-класс Сергея Буковского. *Детектор медіа*. URL: https://www.youtube.com/watch?v=6yCoeM6cXW8&ab_channel=%D0%94%D0%B5%D1%82%D0%B5%D0%BA%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D1%96%D0%B0

9. Марина Разбежкина. Мастер-класс «Зона змеи». *Детектор медіа*. URL: https://www.youtube.com/watch?v=rs9cR_hih1Y&ab_channel=%D0%94%D0%B5%D1%82%D0%B5%D0%BA%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D1%96%D0%B0

10. Student TV Laboratory : Youtube-канал навчальної телестудії кафедри журналістики ХНУ імені В. Н. Каразіна. URL: https://www.youtube.com/channel/UC_oAkxeJSvjJtjbvE3SUGcg